

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 142 | 6-12 Mart 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 45 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

8 Mart: Diyarbakır'da yaşayan Azad Aktaş isimli kişinin sivil polis olduğu iddia edilen kişilerce kısa süreli olarak kaçırıldığı ve ajanlık dayatmasına maruz bırakıldığı duyuruldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

7 Mart: Bursa'da Amedspor takımını ve taraftarlarını hedef alan ırkçı saldırıları protesto etmek üzere

Şanlıurfa'da düzenlenen eyleme müdahale eden polis sekiz kişiyi kısa süreli olarak gözaltına aldı.

8 Mart: İstanbul'da Beyoğlu Kaymakamlığı, Uluslararası Kadınlar Günü öncesinde Taksim Meydanı ve çevresinde gösterileri yasakladı. Yasağa rağmen düzenlenen kadın hakları yürüyüşüne müdahale eden polis en az 22 aktivisti gözaltına aldı.

11 Mart: İstanbul'da bir anma etkinliğiyle ilgili tanıtım yapan sosyalist aktivistler Adnan Özcan ve Kalender Polat polis tarafından gözaltına alındı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

6 Mart: Mersin'deki bir mahkeme, deprem mağdurlarına bağışlanan ikinci el kıyafetlerin Kızılay tarafından özel bir şirkete satıldığı iddialarına ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi.

6 Mart: İstanbul'daki bir mahkeme, Şubat ayında meydana gelen depremlerde ağır şekilde tahrip olan yolları yapan inşaat şirketine ilişkin en az altı habere erişim engeli getirdi.

6 Mart: Ankara'daki bir mahkeme, deprem bölgelerinde sivillere askeri üniforma giydirildiği iddialarına ilişkin bir habere erişim engeli getirdi.

6 Mart: İstanbul'daki bir mahkeme, scooter paylaşım sitesi Martı'ya erişim engeli getirdi.

7 Mart: Rize'deki bir mahkeme, bir akademisyenin adının karıştığı cinsel taciz iddialarına ilişkin haber yapan gazeteci Genççağ Karafazlı'yı özel hayatın gizliliğini ihlal suçlamasıyla 2 yıl hapis cezasına mahkum etti ve hükmün açıklanmasını geri bıraktı.

7 Mart: Konya savcılığı, Irak'ta öldürülen bir gazeteci için düzenlenen cenaze törenini haberleştiren Kürt gazeteciler Dilan Babat ve Fırat Can Arslan hakkında terörizm suçlamasıyla iddianame hazırladı.

7 Mart: Bursa'da bir mahkeme, adalet bakanına sosyal medyada hakaret etmekle suçlanan avukat Umut Beyaz'ı adli para cezasına çarptırdı.

8 Mart: İstanbul'da polis, Uluslararası Kadınlar Günü münasebetiyle düzenlenen kadın hakları yürüyüşünü takip eden gazeteciler Gaye Şeyma Can ve Buse Söğütü'yü gözaltına aldı.

9 Mart: Ankara'da polis, depremlerle ilgili yaptığı haberlerde yanlış bilgi yaydığı suçlamasıyla gazeteci Fırat Bulut'u kısa süreli olarak gözaltına aldı.

9 Mart: Almanya'da yaşayan Kürt müzisyen Ali Baran, İstanbul'a ulaşmasının ardından havalimanında terörizm suçlamasıyla gözaltına alındı. Baran daha sonra yurtdışına çıkış yasağıyla serbest bırakıldı.

9 Mart: İstanbul'daki bir mahkeme, sosyal medyada cumhurbaşkanına ve içişleri bakanına hakaret etme suçlamasıyla yargılanan müzisyen Kutsal Evcimen'i ayrı ayrı 11 ay, 20 günlük hapis cezalarına çarptırdı. Mahkeme daha sonra hapis cezalarını para cezasına çevirdi.

9 Mart: İzmir'de polis, kadın hakları yürüyüşü sırasında taşıdığı pankartta cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla Sevede Ünal adlı aktivisti kısa süreli olarak gözaltına aldı.

9 Mart: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Şubat ayında meydana gelen depremlerle ilgili yayınları nedeniyle Habertürk TV ve Flash Haber kanallarına para ve yayın durdurma cezaları verdi.

9 Mart: Tekirdağ'daki bir mahkeme, ildeki bir ilçe kaymakamının adının karıştığı yolsuzluk iddialarına ilişkin en az yedi habere erişim engeli getirdi.

11 Mart: Hatay'da polis, deprem bölgelerinde çekim yapan yönetmen Orhan Eskiköy'ü kısa süreli olarak gözaltına aldı.

12 Mart: Emniyet Genel Müdürlüğü, depremlere ilişkin sosyal medyada "provokatif" paylaşımlar yaptığı gerekçesiyle toplam 179 kişinin gözaltına aldığını açıkladı. Geçen hafta yapılan açıklamada toplam sayı 152 olarak belirtilmişti.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

8 Mart: Aralarında mülteci hakları avukatı ve Uluslararası Af Örgütü Türkiye onursal başkanı Taner Kılıç'ın da yer aldığı 11 insan hakları savunucusu, haklarında terörizm suçlamasıyla daha önce verilen mahkumiyetlerin üst mahkemelerce bozulmasının ardından İstanbul'da yeniden yargılanmaya başladı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

7 Mart: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, evindeyken gizlice çekilmiş görüntülerinin televizyon kanalında yayınlanmasıyla ilgili yasal şikayetleri iç hukuk mercilerince dikkate alınmayan aktris Berrak Tüzünataç'ın özel hayatın mahremiyeti hakkının ihlal edildiğine hükmetti.

8 Mart: Depremzedelere barınma imkanı sağlayan resmi makamların KHK'lılara karşı ayrımcılık yaptığı duyuruldu.

11 Mart: Avukat Levent Mazılıgüney'e ödenen vekalet ücretinin, müşterinin İçişleri Bakanlığı Terör Arananlar Listesi'nde yer alması nedeniyle terörizmin finansmanının önlenmesi gerekçesiyle banka tarafından dondurulduğu duyuruldu.

KÜRT AZINLIK

7 Mart: Konya savcılığı, Irak'ta öldürülen bir gazeteci için düzenlenen cenaze törenini haberleştiren Kürt gazeteciler Dilan Babat ve Fırat Can Arslan hakkında terörizm suçlamasıyla iddianame hazırladı.

9 Mart: Anayasa Mahkemesi, HDP'ye tahsis edilen hazine yardımı üzerine partinin terörle bağlantısı olduğu gerekçesiyle Ocak ayında konan blokajı kaldırdı.

11 Mart: Eski HDP milletvekili İbrahim Binici, terörizm suçlamasıyla hakkında verilen 2 yıl 6 aylık hapis cezasının onanmasının ardından Ankara'da gözaltına alındı ve tutuklanarak cezaevine gönderildi.

DİĞER AZINLIKLAR

12 Mart: Konya'da Selin Ciğerci adlı trans kadın saldırı girişimine maruz kaldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

7 Mart: Ankara'daki bir kadın cezaevi, mahkumlar tarafından depremzedeler için hazırlanan yardım kolilerini göndermedi.

8 Mart: Ahmet Kaya adlı mahkumdan ihtiyaç duyduğu bir ameliyat için resmi makamlar tarafından fahiş miktarda ücret talep edildi. Van'daki bir cezaevinde tutulan Kaya'nın fiziksel kötü muamele sonucu kaburgaları kırılmıştı.

8 Mart: Balıkesir'deki bir mahkeme, ağız içi aramadan geçmeyi reddeden mahkumların hastane sevkine engel oldu.

11 Mart: Manisa'daki bir cezaevinde koşuların aşırı kalabalık olduğu insan hakları savunucuları tarafından duyuruldu.

12 Mart: Kütahya'daki bir cezaevinde mahkumlara su tedarikinin kısıtlandığı duyuruldu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

8 Mart: Kahramanmaraş'ta güvenlik görevlileri çadırlarda kalan bazı depremzede Suriyelileri zor kullanarak yerinden etti.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

7 Mart: Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), deprem bölgelerinde en az 17 kişinin güvenlik güçlerinin işkence ve kötü muamelesine maruz kaldığını raporladı.

7 Mart: İstanbul'daki bir cezaevinde gardiyanlar koğuş araması sırasında mahkumların kişisel eşyalarına zarar verdi.

9 Mart: Şanlıurfa'daki bir cezaevinde gardiyanlar tutuklanarak cezaevine getirilen iki yaşlıya (Mehmet Samur ve Adle Samur) çıplak arama uygulaması yaptı.

9 Mart: Kocaeli'deki bir cezaevinde gardiyanlar, Hasbi Aydemir ve Ramazan Benice isimli mahkumlara fiziksel ve sözlü kötü muamelede bulundu.

9 Mart: Gaziantep'teki bir cezaevinde gardiyanlar, yardım çalışmalarına destek olmak üzere deprem bölgelerine gelmesinin ardından tutuklanan sosyalist aktivist Umut Polat'a çıplak arama uygulaması yaptı.

10 Mart: Erzincan'daki bir cezaevinde, siyasi mahkumların bazı haklardan keyfi olarak mahrum bırakıldığı ve konuyla ilgili olarak bir milletvekiline yazdıkları mektupların cezaevi yönetimi tarafından gönderilmediği duyuruldu.

11 Mart: Kayseri'deki bir cezaevinde gardiyanlar Şaban Kaygusuz adlı engelli mahkuma kötü muamelede bulundu ve Kaygusuz'un hastane sevkine engel oldu.

11 Mart: Erzincan'daki bir cezaevinde, başka cezaevlerinden naklen getirilen mahkumlara çıplak arama uygulaması yapıldı.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

7 Mart: Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) tarafından yayımlanan yıllık raporda, yurtdışında yaşayan 100'den fazla kişinin Gülen hareketiyle irtibatı nedeniyle zorla Türkiye'ye getirilmesine yönelik operasyonlar yapıldığı teyit edildi.

KADIN HAKLARI

6 Mart: Uluslararası Kadınlar Günü vesilesiyle insan hakları grupları 2022 yılında Türkiye'de en az 327 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü duyuruldu. Konuya ilişkin olarak bir muhalefet milletvekili tarafından yapılan duyuruda Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesinden bu yana en az 603 kadın cinayetinin yaşandığı açıklandı.